

บทที่ 5

สรุปผลอภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การวิจัยครั้งนี้ เป็นการวิจัยเชิงสำรวจ (Survey research) ศึกษาการประเมินโครงการเศรษฐกิจพอเพียงของโรงเรียนบ้านแก่นวิทยา อำเภอเขียงของ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาเขียงราย เขต 4 กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย คือ ครู จำนวน 7 คน และนักเรียน จำนวน 99 คน รวมกลุ่มตัวอย่างทั้งสิ้น 106 คน เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลเป็นแบบสอบถาม แบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ (Rating scale) เกี่ยวกับการประเมินโครงการเศรษฐกิจพอเพียงของโรงเรียนบ้านแก่นวิทยา อำเภอเขียงของ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาระยอง เขต 4 โดยผู้ตอบแบบสอบถาม คือ ครู และนักเรียนกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 4 ด้าน ได้แก่ ด้านสภาวะแวดล้อม ด้านปัจจัยนำเข้า ด้านกระบวนการ และด้านผลผลิต การวิเคราะห์ข้อมูล ใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูป สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์และนำเสนอข้อมูลประกอบด้วย เฉลี่ย ($\bar{X}$) และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S)

สรุปผลการวิจัย

จากการศึกษาการประเมินโครงการเศรษฐกิจพอเพียงของโรงเรียนบ้านแก่นวิทยา อำเภอเขียงของ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาระยอง เขต 4 สรุปผลการวิจัยได้ดังนี้

1. สรุปผลการประเมินโครงการเศรษฐกิจพอเพียงของโรงเรียนบ้านแก่นวิทยา อำเภอเขียงของ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาระยอง เขต 4 โดยการตอบแบบสอบถามของครู ผลการประเมินโดยภาพรวม พบว่า มีผลการปฏิบัติอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X}=4.74$, $S=0.34$) โดยมีการประเมินในแต่ละด้านมีผลการประเมิน ดังนี้

1.1 การประเมินด้านสภาวะแวดล้อม ผลการประเมินพบว่า มีระดับการปฏิบัติอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X}=4.87$, $S=0.22$) โดยภาพรวม

1.2 การประเมินด้านปัจจัยนำเข้า ผลการประเมินพบว่า มีระดับการปฏิบัติอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X}=4.61$, $S=0.45$) โดยภาพรวม

1.3 การประเมินด้านกระบวนการ ผลการประเมินพบว่า มีระดับการปฏิบัติอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X}=4.86$, $S=0.23$) โดยภาพรวม

1.4 การประเมินด้านผลผลิต ผลการประเมินพบว่า มีระดับการปฏิบัติอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X}=4.60$, $S=0.45$) โดยภาพรวม

2. สรุปผลการประเมินโครงการเศรษฐกิจพอเพียงของโรงเรียนบ้านแก่นวิทยา อำเภอ เชียงของ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 4 โดยการตอบแบบสอบถามของนักเรียน ผลการประเมินโดยภาพรวม พบว่า มีผลการปฏิบัติงานประเมินได้อยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X}=4.97, S=0.13$) โดยมีการประเมินในแต่ละด้านมีผลการประเมิน ดังนี้

2.1 การประเมินด้านสภาวะแวดล้อม ผลการประเมินพบว่า มีระดับการปฏิบัติอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X}=4.99, S=0.04$) โดยภาพรวม

2.2 การประเมินด้านปัจจัยนำเข้า ผลการประเมินพบว่า มีระดับการปฏิบัติอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X}=4.95, S=0.20$) โดยภาพรวม

2.3 การประเมินด้านกระบวนการ ผลการประเมินพบว่า มีระดับการปฏิบัติอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X}=4.99, S=0.07$) โดยภาพรวม

2.4 การประเมินด้านผลผลิต ผลการประเมินพบว่า มีระดับการปฏิบัติอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X}=4.95, S=0.19$) โดยภาพรวม

อภิปรายผล

การอภิปรายผลการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยกล่าวถึงประเด็นสำคัญ จากการค้นพบในการวิจัยตามจุดมุ่งหมายของการวิจัย ดังรายละเอียดต่อไปนี้

1. การประเมินโครงการเศรษฐกิจพอเพียงของโรงเรียนบ้านแก่นวิทยา อำเภอ เชียงของ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 4 โดยการตอบแบบสอบถามของครูจากกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 7 คน มีค่าเฉลี่ยโดยภาพรวมทั้ง 4 ด้าน อยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X}=4.94, S=0.34$) ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากการกำหนดนโยบายของรัฐบาลที่มุ่งสนับสนุนและส่งเสริม ให้มีการนำแนวความคิดทฤษฎีเศรษฐกิจพอเพียงที่กำหนดไว้ในแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 11 (พ.ศ. 2555-2559) ได้อัญเชิญหลัก “ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง” ไปประยุกต์ใช้อย่างกว้างขวางในทุกระดับ ตั้งแต่ระดับบุคคล ครอบครัว ชุมชน สังคมจนถึงระดับประเทศ ซึ่งได้มีส่วนเสริมสร้างภูมิคุ้มกัน และช่วยให้สังคมไทยสามารถยืนหยัดอยู่ได้อย่างมั่นคง ท่ามกลางกระแสการเปลี่ยนแปลงกระทรวงศึกษาธิการซึ่งมีบทบาทสำคัญในการจัดการศึกษาเพื่อพัฒนาคนให้มีคุณภาพได้นำปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงมากำหนดเป็นนโยบายต่างๆ และให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องได้นำไปดำเนินการทำให้สถานศึกษาทุกระดับนำเอาแนวคิดปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงไปดำเนินการอย่างเป็นรูปธรรม โรงเรียนบ้านแก่นวิทยาได้เล็งเห็นความสำคัญของการดำเนินงานโครงการ ตามแนวพระราชดำริตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ซึ่งถือได้ว่าเป็นทางออกของสังคมไทยที่เหมาะสมและมีความสอดคล้องในวิถีแห่งการพัฒนาที่ยั่งยืน ทั้งในด้านการพัฒนาคุณภาพชีวิตและสิ่งแวดล้อม จึงได้มี

นโยบายการขับเคลื่อนปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในสถานศึกษา เพื่อให้ครุมีความรู้ความเข้าใจในหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง และสามารถนำหลักคิดหลักปฏิบัติตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงมาบูรณาการในการบริหารจัดการเรียนการสอน ตลอดจนการประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวัน ก่อให้เกิดความตระหนักและฝังรากลึกภายในตนเองและผู้อื่นอย่างยั่งยืนตลอดไป ดังนั้น โครงการเศรษฐกิจพอเพียงของโรงเรียนบ้านแก่นวิทยา อำเภอเชียงของ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 4 จึงได้ดำเนินการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ ตามรอยพระบาทของในหลวงรัชกาลที่ 9 ภายใต้โครงการนี้ ประกอบด้วยกิจกรรม 5 ประเภท คือ กิจกรรมการปลูกผักออแกนิกเพื่อสุขภาพ กิจกรรมการปลูกผักสวนครัว กิจกรรมการเพาะเห็ดนางฟ้า กิจกรรมการเลี้ยงไก่ไข่ และกิจกรรมการทำนา ซึ่งใช้รูปแบบการประเมินชิปปี้ (CIPP MODEL) ของ Stufflebeam (2004, p. 259) ใน 4 ด้าน คือ ด้านสภาวะแวดล้อม ด้านปัจจัยนำเข้า ด้านกระบวนการ และด้านผลผลิต ดังมีผลการประเมินในแต่ละด้าน พบว่า

1.1 การประเมินด้านสภาวะแวดล้อม พบว่า มีค่าเฉลี่ยในการปฏิบัติโดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X}=4.87, S=0.22$) ทั้งนี้เป็นเพราะว่าครูเป็นผู้มีความรู้ ความสนใจ ความสามารถเหมาะสมเพียงพอสำหรับการดำเนินโครงการและสถานที่ สำหรับใช้ปฏิบัติกิจกรรมตามโครงการมีความเหมาะสมและเพียงพอ โรงเรียนให้การสนับสนุนส่งเสริมการจัดทำโครงการเป็นอย่างดี ประสานกับแหล่งเงินทุน จัดสรร และอนุมัติงบประมาณให้สามารถดำเนินโครงการได้ครบทุกกิจกรรม นอกจากนี้ในการดำเนินโครงการมีการวิเคราะห์สภาพปัญหาการดำเนินงาน การศึกษาความต้องการของบุคลากรที่ร่วมดำเนินโครงการ (โรงเรียนบ้านแก่นวิทยา, 2559) โดยประสานกับนโยบายของหน่วยงานต้นสังกัด และสถาบันการเงินและหน่วยงานเอกชนได้ให้การสนับสนุน ทำให้การดำเนินโครงการตรงวัตถุประสงค์และความต้องการของผู้ปกครองและชุมชน ผลการประเมินชี้ให้เห็นว่า ประเด็นการประเมินเกี่ยวกับวัตถุประสงค์ด้านสภาวะแวดล้อมเป็นองค์ประกอบหลักที่สนองต่อความสำเร็จและโอกาสที่จะทำให้โครงการเกิดสัมฤทธิ์ผลในเบื้องต้นซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ สมหวัง พิธิยานุวัฒน์ (2548, น. 68) ที่กล่าวว่า ความเหมาะสมของจุดมุ่งหมายถือเป็นการประเมิน ที่มีความสำคัญยิ่ง คือ จุดหมายของโครงการไม่เหมาะสมแล้ว ผลการประเมินอื่นๆ ที่ตามมาก็ไร้ความหมายไปด้วย ดังนั้น การประเมินสิ่งแรกของโครงการ โดยพิจารณาจุดมุ่งหมายของโครงการเหมาะสมหรือไม่ จึงเป็นเหตุสำคัญที่จะทำให้การประเมินโครงการเกิดผลสำเร็จ จากเหตุผลดังกล่าวจึงส่งผลให้การประเมินโครงการเศรษฐกิจพอเพียงของโรงเรียนบ้านแก่นวิทยา อำเภอเชียงของ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 4 ด้านสภาวะแวดล้อม โดยรวมมีความสอดคล้องอยู่ในระดับมาก ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของมะรี เบ็งลีชะ (2555, น.บทคัดย่อ) ที่ทำการประเมินโครงการพัฒนาสถานศึกษา ตามแนวปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง โรงเรียนไอยราอนุสรณ์สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานราธิวาส เขต 3 พบว่า ผลการประเมินโครงการพัฒนา

สถานศึกษาตามแนวปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง โรงเรียนไอยราอนุสรณ์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจันทบุรี เขต 3 หลังการดำเนินโครงการ ด้านสภาวะแวดล้อมโดยรวมอยู่ในระดับมาก

1.2 การประเมินด้านปัจจัยนำเข้า พบว่า โดยภาพรวมมีค่าเฉลี่ยของการปฏิบัติอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X}=4.61, S=0.45$) ทั้งนี้เป็นเพราะว่า โครงการนี้ต้องลงมือปฏิบัติจริงจนได้รับผลผลิตเป็นรูปธรรม อีกทั้งครูและบุคลากรที่ได้รับมอบหมายได้ฝึกให้นักเรียนปฏิบัติกิจกรรมตามสภาพที่แท้จริง เน้นนักเรียนให้เป็นผู้ที่มีพื้นฐานความรู้ที่จะนำไปใช้ในการประกอบอาชีพในอนาคต เช่น ปลูกผักเป็นทำนาได้เพาะเห็ดได้ทำสวนครัวได้เลี้ยงไก่เป็น รู้จักศึกษาการตลาดจะเป็นเกษตรกร และเป็นการทำเกษตรกรรมด้วยประสบการณ์ที่ถูกต้อง มีความรู้ ความสามารถ และให้ความสำคัญกับโครงการเศรษฐกิจพอเพียงของโรงเรียนเป็นอย่างมาก โรงเรียนบ้านแก่นวิทยา, (2559) โดยศึกษาหาความรู้เพิ่มเติมเกี่ยวกับการปฏิบัติงานในกิจกรรมต่างๆ ของโครงการ นอกจากนี้โครงการได้เปิดโอกาสให้ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการดำเนินโครงการ และเป็นวิทยากรในการให้ความรู้แก่นักเรียน ให้คำแนะนำในการปฏิบัติงานตามกิจกรรมต่างๆ ของโครงการ จากเหตุผลดังกล่าว จึงส่งผลให้การประเมินโครงการเศรษฐกิจพอเพียง ของโรงเรียนบ้านแก่นวิทยา อำเภอเสด็จของ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาเชียงราย เขต 4 ด้านปัจจัยนำเข้า โดยรวมมีความเพียงพอ เหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุด ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของดิเรก ศรีโยธา (2553, น. บทคัดย่อ) ที่ทำการประเมินโครงการเกษตรเพื่อชีวิตเศรษฐกิจพอเพียง โรงเรียนบ้านพองหนีบ ตำบลศรีฐาน อำเภอภูกระดึง จังหวัดเลย พบว่าผลประเมินโครงการเกษตรเพื่อชีวิตเศรษฐกิจพอเพียง ด้านปัจจัยนำเข้า โดยรวมอยู่ในระดับมาก

1.3 การประเมินด้านกระบวนการ พบว่า มีค่าเฉลี่ยโดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X}=4.86, S=0.23$) ทั้งนี้อาจเกิดจากในการดำเนินกิจกรรมต่างๆ ของโครงการมีการประชุมปรึกษาหารือกับคณะครู นักเรียน และผู้ที่เกี่ยวข้อง เพื่อกำหนดกิจกรรมที่ต้องการปฏิบัติในโรงเรียน เช่น กิจกรรมสร้างงานสร้างอาชีพซึ่งมีกิจกรรมย่อยๆ คือ การปลูก ผักออกแกนการปลูกผักสวนครัว และการเพาะเห็ดนางฟ้า การทำนา ซึ่งในการดำเนินกิจกรรม มีกำหนดการขั้นตอนในการจัดทำโครงการประชาสัมพันธ์ให้ครูได้รับทราบเข้าใจขั้นตอนและวิธีดำเนินการ มีการวางแผนการดำเนินกิจกรรม รูปแบบกิจกรรมที่ชัดเจน วางแผนและจัดทำโครงการพัฒนาให้ตรงตามความต้องการและสภาพที่แท้จริงมากที่สุด ทำให้การดำเนินโครงการเป็นไปตามขั้นตอนที่กำหนดอย่างมีประสิทธิภาพ มีการรายงานผลการดำเนินโครงการและดำเนินกิจกรรมต่างๆ อย่างต่อเนื่อง โดยเฉพาะการนิเทศ ติดตาม กำกับและให้ขวัญกำลังใจแก่ผู้ปฏิบัติงานอย่างสม่ำเสมอ โรงเรียนบ้านแก่นวิทยา, (2559) เป็นส่วนสำคัญยิ่งที่ช่วยให้การดำเนินงานเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ จากเหตุผลดังกล่าวจึงส่งผลให้การประเมินโครงการเศรษฐกิจพอเพียงของโรงเรียนบ้านแก่นวิทยา

อำเภอเชียงของ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 4 ด้านกระบวนการโดยการปฏิบัติงาน โดยรวมมีประสิทธิภาพอยู่ในระดับมากที่สุด ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของศรายุช เซาร์ชาญ (2555, น.77) ที่ทำการประเมินเชิงระบบโครงการน้อมนำหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงสู่ การปฏิบัติในสถานศึกษา สำหรับโครงการบ้านหนองแดงสมิตร ผลการประเมินเชิงระบบโครงการ น้อมนำหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง สู่การปฏิบัติในสถานศึกษาสำหรับโรงเรียนบ้านหนองแดง สมิตรด้านกระบวนการดำเนินงาน โดยรวมอยู่ในระดับมาก

1.4 การประเมินด้านผลผลิต พบว่า มีค่าเฉลี่ยโดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X}=4.60, S=0.45$) ทั้งนี้เป็นเพราะว่า ผลการดำเนินกิจกรรมการปลูกผักอเนกนิคและผักสวนครัว ซึ่ง ประกอบด้วยความพอประมาณ มีเหตุผลมีภูมิคุ้มกันในตัวที่ดี เงื่อนไขความรู้ และเงื่อนไขคุณธรรม ทั้งนี้เนื่องจาก การดำเนินกิจกรรมต่างๆ ของโครงการด้วยความร่วมมือร่วมใจของครู ผู้ปกครองและ ชุมชน ทำให้ผลการดำเนินกิจกรรมประสบผลสำเร็จ โรงเรียนได้แหล่งเรียนเกี่ยวกับเศรษฐกิจพอเพียง ที่สามารถใช้เป็นแหล่งเรียนรู้ให้กับนักเรียนและชุมชน จากเหตุผลดังกล่าว จึงส่งผลให้การประเมิน โครงการเศรษฐกิจพอเพียงของโรงเรียนบ้านแก่นวิทยา อำเภอเชียงของ สำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 4 ด้านผลผลิตโดยรวมมีประสิทธิผลอยู่ในระดับมาก ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของวรรณพงษ์ เมืองเส้น (2551, น.บทคัดย่อ) ที่ทำการประเมินโครงการ เศรษฐกิจพอเพียงสู่ในโรงเรียน ของโรงเรียนมัธยมศึกษาในอำเภอแม่ริม จังหวัดเชียงใหม่

2. การประเมินโครงการเศรษฐกิจพอเพียงของโรงเรียนบ้านแก่นวิทยา อำเภอเชียงของ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 4 โดยการตอบแบบสอบถามของนักเรียน กลุ่มตัวอย่าง พบว่า โดยภาพรวมมีค่าเฉลี่ยของระดับการปฏิบัติงานอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X}=4.97, S=0.13$) ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากโรงเรียนมีการสนับสนุนและส่งเสริมนำเอาแนวคิดปรัชญาเศรษฐกิจ พอเพียงไปดำเนินการอย่างเป็นรูปธรรม เล็งเห็นความสำคัญของการดำเนินงานโครงการ ตามแนว พระราชดำริตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง จึงได้มีนโยบายการขับเคลื่อนปรัชญาของเศรษฐกิจ พอเพียงในสถานศึกษา เพื่อให้เด็กนักเรียนมีความรู้ความเข้าใจในหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง และสามารถนำหลักคิดหลักปฏิบัติตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงมาบูรณาการประยุกต์ใช้ในชีวิต ประจำวัน ก่อให้เกิดความตระหนักและฝังรากลึกภายในตนเองและผู้อื่นอย่างยั่งยืนตลอดไป ดังนั้น โครงการเศรษฐกิจพอเพียงของโรงเรียนบ้านแก่นวิทยา อำเภอเชียงของ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาเชียงราย เขต 4 จึงได้ดำเนินการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ ตามรอยพระบาทของในหลวง รัชกาลที่ 9 ภายใต้โครงการนี้ ประกอบด้วยกิจกรรม 5 ประเภท คือ กิจกรรมการปลูกผักอเนกนิค เพื่อสุขภาพ กิจกรรมการปลูกผักสวนครัว กิจกรรมการเพาะเห็ดนางฟ้า กิจกรรมการเลี้ยงไก่ไข่ และ กิจกรรมการทำนา ซึ่งใช้รูปแบบการประเมินซีปปี้ (CIPP MODEL) ของ Stufflebeam (2004, p. 259)

ใน 4 ด้าน คือ ด้านสภาวะแวดล้อม ด้านปัจจัยนำเข้า ด้านกระบวนการ และด้านผลผลิต ดังมีผลการประเมินในแต่ละด้าน พบว่า

2.1 การประเมินด้านสภาวะแวดล้อม พบว่า มีค่าเฉลี่ยในการปฏิบัติโดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X}=4.99, S=0.04$) ทั้งนี้เป็นเพราะนักเรียนได้รับการถ่ายทอดความรู้จากครู ทำให้มีนักเรียนมีความสามารถเหมาะสมสำหรับการดำเนินโครงการและจัดเตรียมสถานที่ เพื่อใช้ปฏิบัติกิจกรรมตามโครงการมีความเหมาะสมและเพียงพอต่อความต้องการ นอกจากนี้ยังเป็นแหล่งเรียนรู้ที่มีคุณภาพสามารถใช้ได้อย่างต่อเนื่องต่อไปในอนาคต ฝึกการหารายได้เสริมแก่ตนเอง โรงเรียนและครอบครัวของนักเรียน สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของโครงการในด้านทักษะพื้นฐาน ด้านการเกษตรการดำรงชีวิตอย่างมีคุณภาพ สร้างแหล่งเรียนรู้ในโรงเรียน ตามลำดับ ผลการประเมินชี้ให้เห็นว่าประเด็นการประเมินเกี่ยวกับวัตถุประสงค์ด้านสภาวะแวดล้อมเป็นองค์ประกอบหลักที่สนองต่อความสำเร็จและโอกาสที่จะทำให้โครงการเกิดสัมฤทธิ์ผลในเบื้องต้นซึ่งสอดคล้องกับการวิจัยของพัชรภรณ์ ธิบุทธิชัย (2548, น. 115-117) ได้ประเมินโครงการพัฒนาการเรียนรู้ที่เน้นการปฏิบัติจริงของโรงเรียนบ้านโป่ง (สามัคคีอุปถัมภ์) อำเภอบ้านโป่ง จังหวัดราชบุรี โดยการใช้วิธีการประเมินรูปแบบซีบีพี (CIPP MODEL) พบว่า ผลการประเมินด้านบริบทหรือสภาวะแวดล้อม มีผลการประเมินการปฏิบัติงานตามโครงการอยู่ในเกณฑ์ระดับมาก

2.2 การประเมินด้านปัจจัยนำเข้า พบว่า มีค่าเฉลี่ยของการปฏิบัติอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X}=4.95, S=0.20$) นักเรียนทุกคนเป็นสมาชิกโครงการนี้ ทั้ง 99 คน ในระดับประถมศึกษา นักเรียนสนใจ กระตือรือร้นในการปฏิบัติกิจกรรมอย่างมีความสุข ทั้งกิจกรรมการปลูกผักออแกนิกเพื่อสุขภาพ กิจกรรมการปลูกผักสวนครัว กิจกรรมการเพาะเห็ดนางฟ้า กิจกรรมการเลี้ยงไก่ไข่ และกิจกรรมการทำนา ทั้งนี้เป็นเพราะว่า โครงการนี้ต้องลงมือปฏิบัติจริงจนได้รับผลผลิตเป็นรูปธรรมเป็นไปตามความต้องการของนักเรียน นอกจากจะเกิดองค์ความรู้แล้ว ยังส่งเสริมให้นักเรียนมีคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของหลักสูตร เช่น คุณธรรมพื้นฐานที่จำเป็นที่จะต้องมีความประพฤติดีอย่างปกติสุขในสังคม ทั้งในปัจจุบันและอนาคต เน้นการฝึกการสร้างอาชีพ พื้นที่ใช้สอยของโรงเรียนยังมีบริเวณกว้างขวาง มีการแบ่งเขตพื้นที่ สถานที่เพื่อใช้ในการดำเนินกิจกรรมอย่างชัดเจน และเพียงพอต่อความต้องการของนักเรียน จากเหตุผลดังกล่าว จึงส่งผลให้การประเมินโครงการเศรษฐกิจพอเพียง ของโรงเรียนบ้านแก่นวิทยา อำเภอเขียงของ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเขียงราย เขต 4 ด้านปัจจัยนำเข้า โดยรวมมีความเพียงพอ เหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุด ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของศรายุทธ เชาว์ชาญ (2555, น.บทคัดย่อ) ได้ทำการประเมินเชิงระบบโครงการน้อมนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง โรงเรียนบ้านหนองแดงสหมิตร จังหวัดมหาสารคาม พบว่าผลการประเมินด้านปัจจัยนำเข้าโดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก

2.3 การประเมินด้านกระบวนการ พบว่า มีค่าเฉลี่ยของการปฏิบัติอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X}=4.99, S=0.07$) ทั้งนี้เป็นเพราะว่านักเรียนได้ลงมือปฏิบัติจริง จากขั้นตอนการจัดทำโครงการ เศรษฐกิจพอเพียงมีความชัดเจน มีระยะ เวลาในการปฏิบัติตามที่วิทยากรได้ฝึกและ ให้ปฏิบัติตามระยะเวลาที่กำหนด มีการเฝ้าดู แก้ไขปัญหา ที่เกิด เช่น วัชพืช ดำเนินการหาวิธี แก้ปัญหา คือ ใช้น้ำหมักชีวภาพกำจัด เป็นต้น และมีการรายงานผลการปฏิบัติกิจกรรมต่างๆ ให้ผู้เกี่ยวข้องทราบอย่างต่อเนื่องทั้งนี้ อาจเกิดจากในการดำเนินกิจกรรมต่างๆ ของโครงการมีการ ประชุมปรึกษาหารือกับคณะครู นักเรียน และผู้ที่เกี่ยวข้อง เพื่อกำหนดกิจกรรมที่ต้องการปฏิบัติ ในโรงเรียน เช่น กิจกรรมสร้างงานสร้างอาชีพซึ่งมีกิจกรรมย่อยๆ คือ การปลูก ผักออแกนิกการปลูกผัก สวนครัว และการเพาะเห็ดนางฟ้า การทำนา ซึ่งในการดำเนินกิจกรรม นักเรียนต้องสังเกต การเจริญเติบโตของสัตว์และพืชที่นักเรียนรับผิดชอบ มีการจดบันทึกเพื่อนำมาสรุปองค์ความรู้ที่ได้ จากการปฏิบัติกิจกรรมนั้น มีกำหนดการขั้นตอนในการจัดทำโครงการประชาสัมพันธ์ให้ครูและ นักเรียนได้รับทราบเข้าใจขั้นตอนและวิธีดำเนินการ มีการวางแผนการดำเนินกิจกรรม รูปแบบ กิจกรรมที่ชัดเจน วางแผนและจัดทำโครงการพัฒนาให้ตรงตามความต้องการและสภาพที่แท้จริง มากที่สุด ทำให้การดำเนินโครงการเป็นไปตามขั้นตอนที่กำหนดอย่างมีประสิทธิภาพ มีการรายงานผล การดำเนินโครงการและดำเนินกิจกรรมต่างๆ อย่างต่อเนื่อง โดยเฉพาะกรณีพิเศษ ติดตาม กำกับและ ให้ขวัญกำลังใจแก่ผู้ปฏิบัติงานอย่างสม่ำเสมอ โรงเรียนบ้านแก่นวิทยา, (2559) เป็นส่วนสำคัญยิ่งที่ช่วย ให้การดำเนินงานเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ จากเหตุผลดังกล่าวจึงส่งผลให้การประเมินโครงการ เศรษฐกิจพอเพียงของโรงเรียนบ้านแก่นวิทยา อำเภอเชียงของ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา เชียงราย เขต 4 ด้านกระบวนการโดยการปฏิบัติงาน โดยรวมมีประสิทธิภาพอยู่ในระดับมากที่สุด ซึ่งสอดคล้อง กับอวยพร จิตประพันธ์ (2546, น.บ.ศด.ยอ) ได้วิจัย การประเมินโครงการเศรษฐกิจ พอเพียงโรงเรียนนิคมพัฒนาฝั่ง 6 จังหวัดกรุงเทพมหานคร โดยใช้รูปแบบการประเมินแบบ CIPP MODEL สำหรับด้านกระบวนการ พบว่า มีผลการประเมินอยู่ในระดับมาก

2.4 การประเมินด้านผลผลิต พบว่า มีค่าเฉลี่ยโดยรวมจากการปฏิบัติอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X}=4.95, S=0.19$) เช่นเดียวกันทั้งนี้เป็นเพราะว่า ผลการดำเนินกิจกรรมการปลูกผักออแกนิกและ ผักสวนครัว ทำให้นักเรียนมีทักษะพื้นฐานในการปลูกพืชผล การดำเนินกิจกรรมปลูกผักสวนครัวทำให้นักเรียนมีทักษะพื้นฐาน ในการปลูกพืชชนิดต่างๆ ผลการดำเนินกิจกรรมดังกล่าว ทำให้นักเรียน สามารถนำความรู้ที่ได้ไปใช้ในครอบครัวของตนเองได้ และผลการดำเนินกิจกรรมการเลี้ยง ไก่ไข่ การเพาะเห็ดนางฟ้า นักเรียนได้เรียนรู้การประกอบ อาชีพเกษตรกรรมที่สร้างรายได้แก่ ครอบครัวอย่างยั่งยืน ทั้งนี้ในด้านการประเมินเกี่ยวกับความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับแนวปรัชญา เศรษฐกิจพอเพียง นักเรียนเกิดการเรียนรู้และเข้าใจหลักพื้นฐานของหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ซึ่งประกอบด้วยความพอประมาณ มีเหตุผลมีภูมิคุ้มกันในตัวที่ดี เงื่อนไขความรู้ และเงื่อนไขคุณธรรม

ทั้งนี้เนื่องจากเมื่อนักเรียนได้ปฏิบัติและเรียนรู้เกี่ยวกับกิจกรรมต่างๆ นักเรียนสามารถเกิดองค์ความรู้จากการได้ปฏิบัติจริงอย่างถูกวิธีและมีความตระหนักว่า ผักสวนครัว มีประโยชน์ต่อตนเองและครอบครัว การปลูกผัก เลี้ยงไก่ เพาะเห็ด ไร่รับประทานในครัวเรือนเพื่อประหยัดรายจ่ายเพิ่มรายได้ ใช้ทรัพยากรที่มีอยู่อย่างคุ้มค่ารักษาสิ่งแวดล้อม ส่งเสริมให้นักเรียนมีวินัย ใฝ่เรียนรู้หาความรู้ใส่ตัวอยู่เสมอ และมีจิตอาสารู้จักช่วยเหลือเพื่อนๆ พี่ๆ น้องๆ ที่ทำกิจกรรมร่วมกัน ร่วมมือกันทำงานได้ผลผลิตที่มีคุณภาพในปริมาณที่คุ้มค่าการลงทุนเป็นที่น่าพอใจกิจกรรม โดยนักเรียนทุกคนได้นำรายได้จากการปฏิบัติในกิจกรรมดังกล่าว ที่ได้รับส่วนแบ่งไปเข้ากิจกรรมออมทรัพย์ในห้องเรียนโดยทางโรงเรียน นำการออมทรัพย์ของนักเรียนไปฝากออมไว้ที่สหกรณ์ออมทรัพย์ครูเชียงราย เพื่อเพิ่มพูนรายได้และเงินออมของนักเรียน เมื่อจบการศึกษาจากชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 สามารถมีทุนการศึกษาจำนวนหนึ่ง ไปเรียนต่อชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ได้ เป็นการแบ่งเบาภาระของผู้ปกครองได้เป็นอย่างดี และนักเรียน เกิดความภาคภูมิใจในความสามารถของตนเอง นอกจากนี้ในยามว่าง นักเรียนสามารถนำความรู้ที่ได้ปฏิบัติกิจกรรมต่างๆ จนเกิดทักษะไปทำที่บ้านสร้างรายได้เสริมให้แก่ตนเองและครอบครัวอีกทางหนึ่งด้วย โรงเรียนบ้านแก่นวิทยา, (2559) การดำเนินกิจกรรมต่างๆ ของโครงการด้วยความร่วมมือร่วมใจของนักเรียน ครู ผู้ปกครองและชุมชน ทำให้ผลการดำเนินกิจกรรมประสบผลสำเร็จโรงเรียนได้แหล่งเรียนเกี่ยวกับเศรษฐกิจพอเพียง ที่สามารถใช้เป็นแหล่งเรียนรู้ให้กับนักเรียนและชุมชนจากเหตุผลดังกล่าว จึงส่งผลให้การประเมินโครงการเศรษฐกิจพอเพียงของโรงเรียนบ้านแก่นวิทยา อำเภอเชียงของ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 4 ด้านผลผลิตโดยรวมมีประสิทธิภาพอยู่ในระดับมาก ซึ่งสอดคล้องกับกำธน ไชยานนท์ (2548, น.86-87) ได้ศึกษาเกี่ยวกับปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของเกษตรกรใน อำเภอจุน จังหวัดพะเยา ผลการประเมินด้านผลผลิต โดยรวมอยู่ในระดับมาก

ข้อเสนอแนะในการนำผลวิจัยไปใช้

จากผลการวิจัยการประเมินโครงการเศรษฐกิจพอเพียงของโรงเรียนบ้านแก่นวิทยา อำเภอเชียงของ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 4 เพื่อให้การประเมินโครงการเศรษฐกิจพอเพียงของโรงเรียนบ้านแก่นวิทยา เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพและเกิดประสิทธิผลผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้ ดังนี้

1. ครูที่ปรึกษากิจกรรมต่างๆ ควรต่อยอดโดยจัดทำโครงการอาชีพของโรงเรียนส่งเสริมให้เข้าร่วมแข่งขันในระดับกลุ่มโรงเรียนเขตพื้นที่ ระดับภาคและประเทศอย่างต่อเนื่อง เช่น การปลูกทานตะวัน เพาะต้นทานตะวันอ่อน การทำน้ำหมักชีวภาพจากกากันเห็ดที่ไม่ใช้แล้ว ทำแหนมเห็ด เป็นต้น
2. ขยายผลการทำนาจนทำข้าวออแกนิก บรรจุภัณฑ์ขายในตลาดได้

3. ความสัมพันธ์ของโรงเรียนและชุมชน ทำให้ชุมชนได้เห็นประโยชน์และความสำคัญเกี่ยวกับการดำเนินงานตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง โดยเฉพาะอย่างยิ่งหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับสถานศึกษา ทั้งนี้เพื่อจะเป็นการกระตุ้นให้ผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษาทุกระดับ ผู้นำชุมชน ผู้นำส่วนท้องถิ่นและองค์กรเอกชนเข้ามาช่วยเหลือ และสนับสนุนการดำเนินงานตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงให้ต่อเนื่องและจริงจัง

4. โรงเรียนควรร่วมมือกับชุมชน เช่น กลุ่มแม่บ้าน สหกรณ์หมู่บ้านในการผลิต สินค้าประจำชุมชน เช่น การแปรรูปผัก ผลไม้ การปลูกผักไฮโดรโปนิก การทำสลัดผักขายในตลาด เป็นต้น

ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรจัดทำโครงการต่อเนื่อง เช่น โครงการอาชีพเกษตรกรรม ด้านการเลี้ยงสัตว์ เช่น เลี้ยงปลานิล ปลาตูก กบ ในบ่อซีเมนต์ หรือบ่อดิน และเลี้ยงจิ้งหรีด ด้านการเพาะเห็ด อาจมีชนิดใหม่ๆ เช่น เห็ดนางรม เห็ดฟาง เห็ดหลินจือ เป็นต้น

2. ควรทำการวิจัยเกี่ยวกับเจตคติของนักเรียนในด้านการประหยัดและออม เช่น การทำบัญชี ครั้วเรือนหรือบัญชีรับ-จ่าย ประจำตัวนักเรียนจากการหารายได้เสริมที่บ้านโดยทำควบคู่ไปกับการเยี่ยมบ้านของครู